

نسخه نویسی

برای پزشکان عمومی

مؤلف

دکتر محمد حسن رحیمی چناری

انتشارات آئینه طب

سرشناسه :	رجب‌نیا چناری، محسن، ۱۳۶۶ -
عنوان و نام پدیدآور :	Rajabnia, Mohsen
وضعیت پیراسته :	نسخه‌نویسی برای پزشکان عمومی محسن رجب‌نیا چناری، [پیراسته ۳]
مشخصات نشر :	تهران: آیین طب، ۱۳۹۶
مشخصات ظاهری :	۵۱۶ ص
شابک :	978-600-978672-5
وضعیت فهرست نویسی :	فایده
یادداشت :	اولین ویراست کتاب حاضر در سال ۱۳۹۲ با عنوان "دست‌نمای جامع نسخه‌نویسی (برای پزشکان)" توسط نشر پرستش منتشر شده است
عنوان دیگر :	راهنمای جامع نسخه‌نویسی (برای پزشکان).
موضوع :	نسخه‌نویسی -- دست‌نامه‌ها
موضوع :	Prescription writing -- Handbooks, manuals, etc
موضوع :	دارو -- تجویز -- دست‌نامه‌ها
موضوع :	Handbooks, Manuals, etc -- Drugs -- Prescribing
ه. بنده، کنگره :	۱۳۹۶، ۳۷۲، ۳ RM
رده بندی :	۶۱۵/۱۴
شماره :	۳۷۲، ۳۹

چین و بچ
 ان انقلاب لارگر چن
 بین خیابان رواتمهر و لیلی‌نژاد، کوچه سرپود،
 پلاک ۱۰۰-۱ تا ۱ ۶۶۴۶۹۶۰۱-۶۶۴۱۸۰۴۵

« نسخه‌نویسی (برای پزشکان عمومی) »

✦ مؤلف: دکتر محسن رجب‌نیا چناری

✦ صفحه‌آرایی: فاطمه هاشمی

✦ نوبت چاپ: اول ۱۳۹۶

✦ تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

✦ چاپ: دومین بار بهار ۱۴۰۰ / روشنگر

✦ لایحه: بین طب

✦ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۸۶۷۲-۳

✦ قیمت: ۲۰۰،۰۰۰ تومان

حق چاپ برای نشر محفوظ است.

مقدمه

کتاب پیش رو، شامل نسخه‌های درمانی شایع‌ترین بیماری‌ها بر اساس شرایط اپیدمیولوژیک ایران است که با توجه به گستردگی و تغییرات سریع در علم پزشکی، جهت دستیابی آسان همکاران محترم به جدیدترین رویکردهای درمانی تدوین شده است. در این کتاب از تفصیل در مورد اتیولوژی و چگونگی تشخیص پرهیز شده است تا بتوان با سهولت و سرعت بیشتری به اهداف درمانی دست یافت.

نسخه‌های موجود در این کتاب بر اساس آخرین ویرایش منابع معتبر اعلام شده توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، پروتکل‌های کشوری بیماری‌های عفونی، مراقبت‌های ادغام‌یافته ناخوشی‌های اطفال (مانا) و نرم‌افزار UpToDate و با در نظر داشتن اقلام و اشکال دارویی موجود در ایران نوشته شده است.

این کتاب، محصول کار گروهی جمع‌کنی از همکاران و اساتید گروه پزشکی از سراسر ایران است. جمعی از اساتید محترم دانشگاه‌های علوم پزشکی، دستیاران تخصصی، پزشکان عمومی و دانشجویان پزشکی که در مراحل مختلف جمع‌آوری و ویرایش این کتاب همکاری نمودند.

نکته قابل توجه در این کتاب، آن است که نسخه اولیه کتاب به صورت Pilot در چند نقطه کشور در مراکز بهداشتی - درمانی شهری و روستایی، بیمارستان‌ها، درمانگاه‌ها و مطب‌ها توسط همکاران در دسترس قرار گرفت و در نهایت، کتابی که در دست دارید با اعمال پیشنهادات تمامی این عزیزان به چاپ رسید.

نسخه‌های موجود در این کتاب مشتق از دو قسمت اصلی نسخه و اطلاعات دارویی داروهای موجود در آن می‌باشد. اصل نسخه شامل داده‌های پیشنهادی، تعداد و نحوه مصرف آن است. از مهمترین نکات قابل توجه، نسخه‌های موجود در این کتاب، نوشتن دستورات دارویی به روش علمی است. برای مثال: نسخه به کار گرفته شده در کتاب و نحوه غیر علمی ولی رایج در مورد داروی امپرازول را در زیر مشاهده می‌کنید:

Cap Omeprazole 20mg	N=40	نادرست
Omeprazole Cap 20mg	N=40	درست

در هر نسخه و برای هر بیماری چند دارو آورده شده تا در نقاط مختلف بر اساس شرایط بیمار بتوان داروی موجود و متناسب با وضعیت بالینی وی را تجویز نمود. در مصرف داروها نیز به صورت ساده و روان در زیر هر دارو نوشته شده است. شایان ذکر است در بخش بیماری‌های کودکان، به واسطه اهمیت بالای دوزاژ دارویی در این گروه سنی و برای سهولت در تجویز و مصرف دارو، تعداد و میزان مصرف داروها به دقت و بر اساس سن و وزن کودکان آورده شده است. برای مثال در درمان شیگلوز کودکان:

Ampicillin Cap 250mg	$N=2 \times W(kg)$
----------------------	--------------------

هر ۶ ساعت، (وزن) کیپسول به مدت ۵ روز

به عنوان مثال، کودکی را در نظر بگیرید که 20 kg وزن دارد. پس تعداد کپسول‌های تجویزی برای وی $40 = (2 \times 20)$ کپسول می‌باشد که می‌بایست بیمار هر ۶ ساعت، $2 = \left(\frac{20}{10}\right)$ کپسول مصرف نماید.

با توجه به اهمیت درمان غیر دارویی، نکات کلیدی بالینی و درمانی را تحت عنوان توجهات بالینی و درمانی و پیگیری‌ها و ارجاعات مورد نیاز را تحت عنوان پیگیری و ارجاع در ابتدا یا انتهای نسخه‌ها آورده‌ایم.

در قسمت اطلاعات دارویی نیز نکات کلیدی شامل موارد منع مصرف، مصرف دارو در دوران بارداری و شیردهی، تداخلات دارویی و آموزش به بیمار در مورد داروهای مورد استفاده در هر نسخه آورده شده است.

در بحث تداخلات دارویی، منابع، تداخلات فراوانی را در مورد هر دارو ذکر کرده‌اند که ما در این کتاب، تنها تداخلاتی را که به تعدیل درمان (تغییر در دوز یا دارویی یا روش درمانی) نیاز دارند، آورده‌ایم. به طور مثال در مورد داروی فنوباریتال، کاهش اثر *Contraceptive* استروژنی و پروژستینی در مصرف همزمان با فنوباریتال، بدین معناست که در این مورد این دارو می‌بایست از روش پیشگیری از بارداری غیر هورمونی (غیر OCP) استفاده شود.

نکته قابل توجه دیگر در مورد تداخلات آن‌که، منابع، تداخلات را تحت عناوین گوناگون همچون تغییر در غلظت سرمی، جذب و متابولیسم دارو (فارماکوکینتیک) ذکر می‌کنند، ولی ما جهت تسریع و سهولت، در این معادله از آن، این تداخلات را تحت عنوان تغییر در اثر دارو (فارماکودینامیک) آورده‌ایم. برای مثال در مورد داروی لووفلوکساسین، کاهش جذب دارو در مصرف همزمان با آنتی‌اسیدها و کاهش غلظت سرمی دارو در مصرف همزمان با سوکرافیت را به طور مجزا به صورت "کاهش اثر دارو با آنتی‌اسیدها و سوکرافیت" آورده‌ایم.

در بحث آموزش به بیمار نیز، در ابتدای کتاب، ۲۰ توصیه کلی به بیماران را آورده‌ایم تا از تکرار آنها در نسخه‌ها بپرهیزیم، ولی مهمترین نکات آموزشی و اقدامات ضروری مرتبط با هر دارو را به طور جداگانه در اطلاعات دارویی مرتبط با هر دارو ذکر کرده‌ایم.

شایان ذکر است در ابتدای کتاب، ۲۰ توصیه کلیدی برای نوشتن نسخه به گونه کاملاً معتبر و علمی آورده شده، که می‌تواند راهنمای مناسبی برای همکاران محترم باشد.

این کتاب نیز مانند سایر آثار خالی از اشکال نیست که امیدوارم راهنمایی‌ها و پیشنهادهای اساتید ارجمند، همکاران و دانشجویان محترم مرا در رفع آنها یاری نماید. امید آن است که مطالعه این کتاب راهنمایی مفید و مؤثر برای رفع مشکلات موجود در حیطه درمان باشد.

دکتر محسن رجب‌نیا چناری

فهرست

اختصارات مورد استفاده در کتاب
طبقه‌بندی FDA در مورد مصرف داروها در دوران بارداری
۲۰ توصیه کلیدی برای نسخه‌نویسی
۲۰ توصیه کلیدی به بیماران

فصل اول: بیماری‌های داخلی

۲	آرتریت تمپورال
۳	آسم
۵	حمله / سم
۶	آسیب مخاط دهان از NSAID
۷	آنافیلاکسی
۹	آنژین صدری پایدار
۱۱	آنژین صدری ناپایدار
۱۲	اپی کوندیلیت خارجی (آرنج تنیس)
۱۳	اپی کوندیلیت داخلی (آرنج گلف‌بازان)
۱۴	بورسیت
۱۵	بیماری انسدادی مزمن ریوی (COPD)
۱۶	حمله تشدید COPD
۱۷	پلی میالژیا روماتیکا
۱۹	تپش قلب
۲۱	تشنج
۲۱	تنوسینوویت دکوروین
۲۳	تهوع و استفراغ
۲۵	درد گردن
۲۷	دیابت نوع ۱
۲۸	دیابت نوع ۲

۳۰.....	رنال کولیک
۳۱.....	زانو درد
۳۳.....	زخم‌های گوارشی
۳۶.....	سردرد تنشی
۳۸.....	سردرد حین مقاربت جنسی
۴۰.....	سردرد خواب
۴۱.....	سردرد خوشه‌ای
۴۳.....	سردرد ناشی از سرفه
۴۴.....	سرفه
۴۶.....	سندرم تونل کارپال
۴۷.....	سرم وید تحریک‌پذیر
۴۸.....	سوء هضم
۴۹.....	سورش رنال
۵۱.....	فلج بل
۵۲.....	فیبرومیالژی
۵۴.....	فیشر (شقاق) آنال
۵۵.....	کبد چرب غیر الکلی
۵۶.....	کمبود G6PD
۵۷.....	کم‌خونی فقر آهن
۵۸.....	کمر درد
۶۱.....	گواتر ساده
۶۲.....	مسمومیت با مخدر
۶۳.....	میگرن
۶۶.....	نورالژی تری‌ژمینال
۶۸.....	نورالژی متعاقب زونا
۶۹.....	نوروپاتی محیطی دردناک
۷۱.....	هموروئید
۷۲.....	هیپرتانسیون
۷۵.....	هیپرلیپیدمی

۷۸.....	هیپوتانسیون ارتواستاتیک
۸۰.....	هیپوتیروئیدی
۸۱.....	یبوست

فصل دوم: بیماری‌های کودکان

۸۴.....	آبله مرغان
۸۵.....	آسکاریازیس
۸۶.....	آسم
۸۷.....	میب ازیس
۸۹.....	فیلاکسی
۹۰.....	انزال مکرر
۹۱.....	اوتیت گوش خارجی
۹۲.....	اوتیت مدیانی
۹۳.....	اوریون
۹۴.....	باد سرخ
۹۵.....	برفک دهان
۹۶.....	برونشیولیت
۹۷.....	پنومونی
۹۹.....	پیشگیری از آندوکاردیت باکتریایی
۱۰۱.....	تب
۱۰۲.....	تب و تشنج
۱۰۴.....	تب روده‌ای (تیفوئید)
۱۰۶.....	تینیازیس
۱۰۷.....	داکریوسیستیت حاد
۱۰۸.....	دردهای رشد
۱۰۹.....	دهیدراتاسیون
۱۱۲.....	روزئولای شیرخواران (بیماری ششم)
۱۱۳.....	رینیت آلرژیک
۱۱۴.....	ریفلاکس گاستروازوفازیال

۱۱۵	زرد زخم
۱۱۷	ژیاردیازیس
۱۱۸	سر خجه
۱۲۰	سر خک
۱۲۱	سر درد تنشی
۱۲۳	سرما خوردگی
۱۲۴	سیاه سرفه
۱۲۵	سیستیت
۱۲۷	سینوزیت باکتریایی حاد
۱۲۹	شیگلوز
۱۳۰	شونت بین گوش میانی
۱۳۱	فارنژیت باکتریایی
۱۳۲	کرمک (مخربیا یس)
۱۳۳	کرم قلاب
۱۳۴	کروپ (خروسک)
۱۳۵	کمبود G6PD
۱۳۶	کم خونی فقر آهن
۱۳۷	کولیک شیر خواران
۱۳۸	کھیر
۱۳۹	مسمومیت با مخدر
۱۴۰	میگرن
۱۴۳	وبا
۱۴۵	همینولپ یازیس
۱۴۸	یبوست

فصل سوم: بیماری های عفونی - آسیب های محیطی

۱۵۰	آبله مرغان
۱۵۲	آسکاریازیس
۱۵۳	آمییبیازیس

۱۵۵	آنفلوآنزا (A و B)
۱۵۶	استروئید یازیس
۱۵۷	اسهال حاد عفونی
۱۵۸	اسهال حاد غیر عفونی
۱۵۹	اسهال مسافران
۱۶۱	اورتریت غیر گنوککی
۱۶۳	اورتریت گنوککی (سوزاک)
۱۶۵	ار یون
۱۶۶	اسهال
۱۶۸	باریوری بدون علامت
۱۶۹	برفک، دها
۱۷۰	پروکتیه
۱۷۱	پنومونی اکتسابی در حامله
۱۷۴	پیشگیری از آندوژنیت باکتریایی
۱۷۶	پیلونفریت حاد
۱۷۸	تب راجعه (بورلیوز)
۱۷۹	تب روده‌ای (تیفوئید)
۱۸۱	تب مالت
۱۸۳	تریکور یازیس
۱۸۴	تینیا یازیس
۱۸۵	زرد زخم
۱۸۶	زگیل تناسلی
۱۸۷	زنبورگزیدگی
۱۹۰	زونا
۱۹۲	ژیاردیازیس
۱۹۳	سرخک
۱۹۴	سرماخوردگی
۱۹۵	سل
۱۹۷	سوختگی

۱۹۹	سیاه سرفه
۲۰۰	سیستیت در آقایان
۲۰۱	سیستیت بدون عارضه در خانم‌ها
۲۰۳	سیستیت عارضه‌دار در خانم‌ها
۲۰۵	سیستیت ناشی از مقاربت جنسی
۲۰۶	سیفلیس
۲۰۸	شانکروئید
۲۱۰	شیگلوز
۲۱۲	عفونت محل جراحی
۲۱۳	عقرب‌گزیدگی
۲۱۶	فالت باکتریایی
۲۱۸	گرمک (نروپیازیس)
۲۱۹	گاز
۲۲۰	گاز - گزی
۲۲۱	گازگرفتگی حیات
۲۲۲	گاستروانتریت حاد - المودی غیر تیفوئیدی
۲۲۴	گرانولوم اینگوئینار
۲۲۶	لپتوسپیروز
۲۲۸	لنفوگرانولوم ونروم
۲۳۰	مار گزیدگی
۲۳۱	مالاریای فالسیپاروم
۲۳۶	مالاریای مالاریه
۲۳۷	مالاریای ویواکس
۲۳۹	مننژیت باکتریایی حاد
۲۴۱	وبا
۲۴۳	هرپس ژنیتال
۲۴۴	همینولپیاژیس

فصل چهارم: بیماری‌های زنان

۲۴۶	استئوپروز (پائسگی)
-----	--------------------

۲۴۸.....	اندومتريت
۲۵۰.....	بیماری التهابی لگن
۲۵۲.....	پیشگیری اورژانس از بارداری
۲۵۳.....	خونریزی غیر طبیعی رحمی
۲۵۵.....	درد پستان
۲۵۶.....	سرویسیت
۲۵۸.....	سندرم پیش از قاعدگی
۲۶۰.....	شقاق پستان
۲۶۱.....	عربالگری سرطان پستان
۲۶۲.....	عربالگری سرطان سرویکس
۲۶۳.....	قائمه رد
۲۶۴.....	گرگرنگی (دستم وازوموتور)
۲۶۶.....	لیکن اسکروز
۲۶۷.....	ماستیت عفونی
۲۶۸.....	مقاربت دردناک
۲۶۹.....	ناباروری
۲۷۱.....	واژینوز باکتریایی
۲۷۳.....	واژینیت آتروفیک
۲۷۴.....	واژینیت تریکومونایی
۲۷۶.....	واژینیت کاندیدیایی

فصل پنجم: مامایی

۲۸۰.....	تغییرات فیزیولوژیک در بارداری
۲۸۱.....	تغذیه در بارداری
۲۸۲.....	ایمن سازی در بارداری
۲۸۶.....	داروها در بارداری
۲۸۷.....	آنفلوآنزا (A و B) در بارداری
۲۸۸.....	آنمی فقر آهن در بارداری
۲۸۹.....	اختلال خواب در بارداری

۲۹۰	افسردگی در بارداری
۲۹۱	ایمپتیگو هرپتی فرمیس در بارداری
۲۹۲	باکتریوری بدون علامت در بارداری
۲۹۴	پاپول‌ها و پلاک‌های خارش‌دار و کهیری در بارداری
۲۹۶	پیشگیری از بارداری بعد از زایمان
۲۹۷	پیشگیری از ناسازگاری Rh
۲۹۸	پیکا
۲۹۹	تهوع و استفراغ در بارداری
۳۰۱	دیابت در بارداری
۳۰۴	ژیاردیازیس در بارداری
۳۰۵	سور مد زایمان
۳۰۷	سردرد حسی در بارداری
۳۰۹	سوزش در بارداری
۳۱۰	سیستیت حاد در بارداری
۳۱۱	فشار خون در حاملگی
۳۱۲	کرامپ عضلانی در بارداری
۳۱۳	کمر درد در بارداری
۳۱۴	میگرن در بارداری
۳۱۷	هرپس بارداری
۳۱۹	هموروئید در بارداری
۳۲۱	هیپوتیروئیدی در بارداری
۳۲۲	یبوست در بارداری

فصل ششم: اورولوژی

۳۲۴	اپیدیدیمیت حاد
۳۲۵	اختلال نعوظ
۳۲۶	افزایش بیش از حد تمایلات جنسی
۳۲۷	انزال زودرس
۳۲۸	پروستاتیت باکتریایی حاد

۳۲۹	پروستاتیت باکتریایی مزمن
۳۳۰	سندرم درد لگنی مزمن
۳۳۲	غریبالگری سرطان پروستات
۳۳۳	هایپرپلازی خوش خیم پروستات

فصل هفتم: بیماری‌های پوست و مو

۳۳۶	آکنه روزاسه
۳۳۸	کنه معمولی
۳۴۱	مزایا، نعریق
۳۴۲	رمای دست
۳۴۳	پارنیشیا
۳۴۵	پتیریازیس
۳۴۶	پسوریازیس
۳۴۸	تبخال (هرپس دهان - لب)
۳۴۹	ترک پا
۳۵۰	تینه آورسیکالر
۳۵۲	خارش
۳۵۳	خارش مقعد
۳۵۴	خشکی پوست
۳۵۵	درماتیت آتوپیک
۳۵۷	درماتیت تماسی
۳۵۸	درماتیت سبورئیک
۳۵۹	درماتیت ناشی از پوشک
۳۶۰	ریزش موی زنانه
۳۶۱	ریزش موی مردانه
۳۶۲	ریزش موی منطقه‌ای
۳۶۳	زگیل مسطح
۳۶۴	زگیل معمولی
۳۶۵	شپش تنه و عانه

۳۶۶	شپش سر
۳۶۸	شقاق لب
۳۶۹	شوره سر
۳۷۰	عرق سوز
۳۷۱	فولیکولیت، فرونکل، کربانکل
۳۷۲	کچلی (تینه‌آی) بدن و صورت
۳۷۳	کچلی پا (پای ورزشکاران)
۳۷۵	کچلی (تینه‌آی) سر
۳۷۷	کچلی کشاله ران (خارش سربازان)
۳۷۹	کچلی ناخن
۳۸۰	کیر
۳۸۱	گال
۳۸۳	گزشت
۳۸۴	لیکن پلاری
۳۸۶	میخچه و پینه

فصل هشتم: بیماری‌های روانپزشکی

۳۸۸	اختلال استرس بعد از تروما
۳۹۰	اختلال اضطرابی
۳۹۲	اختلال اضطرابی منتشر
۳۹۴	اختلال پانیک
۳۹۶	اختلال سایکوز گذرا
۳۹۸	اختلال کمبود توجه و بیش‌فعالی
۳۹۹	اختلال وحشت خواب
۴۰۰	اختلال وسواسی - اجباری
۴۰۱	اختلال افسردگی مازور
۴۰۳	بی‌خوابی
۴۰۵	جوع عصبی
۴۰۶	حمله خواب

۴۰۷	 دلیریوم
۴۰۹	 راه رفتن در خواب
۴۱۰	 سایکوز بعد از زایمان
۴۱۲	 سندرم پای بی قرار
۴۱۳	 سندرم خستگی مزمن
۴۱۴	 شب ادراری
۴۱۵	 کابوس شبانه
۴۱۶	 اتا‌پلکسی
۴۱۷	 جن حویدن

فصل نهم: بیماری‌های گوش و حلق و بینی

۴۲۰	 آفت ده نی
۴۲۱	 التهاب زبان
۴۲۲	 اوتیت گوش خارجی
۴۲۳	 اوتیت مدیای حاد
۴۲۵	 بیماری حرکت
۴۲۶	 ترومای آکوستیک
۴۲۷	 جرم گوش
۴۲۸	 خونریزی از بینی
۴۲۹	 رینیت آلرژیک
۴۳۰	 سرگیجه
۴۳۱	 سکسکه
۴۳۱	 سینوزیت حاد
۴۳۵	 عفونت قارچی گوش
۴۳۶	 ماستوئیدیت حاد
۴۳۸	 وزوز گوش

فصل دهم: بیماری‌های چشم

۴۴۰	 بلفاریت
-----	---------------

۴۴۱.....	پلیسه
۴۴۲.....	تراخم (کونژنکتیویت کلامیدیایی)
۴۴۳.....	چشم خشک
۴۴۴.....	داکریوسیستیت حاد
۴۴۵.....	سوختگی شیمیایی چشم
۴۴۶.....	کراتیت ناشی از اشعه فرابنفش
۴۴۷.....	کونژنکتیویت آلرژیک
۴۴۹.....	کونژنکتیویت باکتریایی
۴۵۰.....	کونژنکتیویت ویروسی
۴۵۱.....	لرزش پلک
۴۵۲.....	هوا، نولوم

فصل یازدهم: واکسیناسیون (VACCINATION)

۴۵۷.....	نکات مهم
۴۵۹.....	واکسن هاری
۴۶۰.....	واکسن مننژیت
۴۶۰.....	واکسن آنفلوآنزا
۴۶۱.....	سرم ضد دیفتری
۴۶۱.....	سرم ضد کزاز
۴۶۱.....	سرم ضد مارگزیدگی
۴۶۲.....	سرم ضد عقرب گزیدگی

ضمایم

۴۶۳.....	ضمیمه ۱: اختصارات و علائمی که به صورت رایج مورد اشتراک قرار می گیرند
۴۶۵.....	ضمیمه ۲: تخمین سرانگشتی رشد طبیعی کودکان
۴۶۶.....	ضمیمه ۳: نمودارهای رشد کودکان

نمایه

۴۷۶.....	نمایه بیماری ها
۴۸۱.....	نمایه داروها
۴۸۷.....	منابع